

Anton Stingl jun.

Die neutestamentlichen Kommunionverse im Graduale von Albi

Im Graduale von Albi¹ wurde bei den Kommunionantiphonen mit neutestamentlichen Texten statt des üblichen Psalmverses in 31 Fällen ein Vers aus dem Neuen Testament beigegeben. Das Graduale Romanum von 1974 gibt zu allen Kommunionantiphonen nur Verse aus den Psalmen, den Cantica des Alten und des Neuen Testaments an.

Es ist sicher eine Bereicherung der Liturgie, wenn zu den Kommunionantiphonen, die ja oft in enger Beziehung zum Evangelium des Tages stehen, auch Verse aus dem NT einbezogen werden, die im Umkreis dieser Stelle stehen und sinnvoll zur Antiphon in Beziehung gebracht werden können. In der folgenden Tabelle sind alle neutestamentlichen Kommunionantiphonen des Graduale Romanum mit ihren Versen und Repetendas aus dem Graduale von Albi aufgeführt. In einigen Fällen sind auch Parallelstellen und Alternativverse aus den Gradualien von St. Yrieix² (Y), Benevent 34³ (Bv), Bologna⁴ (An), dem St. Galler Versikular 381⁵ (SG) und dem Missale Verdun 759⁶ (V) angegeben. Diese Angaben werden ergänzt durch Verse aus den Gradualien von Brescia (Br), Ivrea (Iv) und Narbonne (Na), die dem Aufsatz „Non-Psalms Verses for Introits and Communions“ von Ruth Steiner⁷ entnommen wurden. Wie lange die Praxis der neutestamentlichen Verse noch gepflegt wurde, zeigen die Verse zur Kommunion *Pascha nostrum* aus dem Cationarium von Seckau aus dem Jahre 1345 (Gr).

Die Einteilung des Psalmverses in zwei Halbverse, die in den Handschriften an der Mediatio zu erkennen ist, wird durch den Querstrich (/) angezeigt. Darüber hinaus wird der St. Galler Betonungsspes, der auch im Codex Angelicus 123 fünfmal vorkommt (fol. 28^v, 43^v, 115^v, 145^v und 146), durch Unterstreichung (⏟) wiedergegeben. Zusätzlich wird – falls möglich – ein weiterer Vers (in Klammern) vorgeschlagen. Falls notwendig, kann man in der Praxis abschließend das „Gloria Patri“ singen und die ganze Antiphon oder einen Teil davon, die Repetenda, wiederholen. Alle Handschriften machen dazu zahlreiche Angaben. Die Schreibweise und die Stellenangabe folgen der Vulgata.

In einem ersten Anhang werden in gleicher Weise alle Kommunionantiphonen mit alttestamentlichem, nicht-psalmodischem Text und ihren Versen aufgelistet. In einem zweiten Anhang werden dann noch Verse zu denjenigen Introiten verzeichnet, deren Texte nicht aus den Psalmen stammen. In diesem letzten Teil häufen sich Verse aus dem Codex Angelicus, die nicht der Vulgata entnommen sind, sondern ähnlich den Tropen freie Dichtungen sind, der Herkunft unbekannt ist.

Hinweise zu den Einzelangaben:

Communiones/	Modus- und Titelangabe des Graduale Romanum
Introitus	Vers(e), (Bibelstelle), Antiphon, Doxologie, Repetenda (mit wechselnder Reihenfolge und Vollständigkeit der Angaben), (Fundstelle in den Handschriften.)
AT/NT	Herkunftsangabe des Graduale Romanum
GT	Seite im Graduale Triplex
LH	Liber Hymnarius
Br	Oxford, Bodleian Library, Can. Lit. 366, Graduale von Brescia
Gr	Graz, Universitätsbibliothek, Hs. 756
H	Codex Hartker
Iv	Ivrea, Biblioteca capitolare 60, Graduale von Pavia
Na	Paris, BN Kodex lat.780, Graduale von Narbonne
V	Verdun, Bibliothèque municipale, Codex 759
(?)	Freie Dichtung unbekannter Herkunft vor allem in An

¹ Il cod. Paris, Bibliothèque Nationale de France lat. 776, sec. XI, Graduale di Gaillac, in Codices Gregoriani III, Verona 2001.

² Paris, BN Kodex lat. 903, 11. Jahrhundert, in: PM I/13 (1925, ²1971).

³ Benevent, Biblioteca Capitolare Kodex 34, 11./12. Jahrhundert, in: PM I/15 (1937, ²1971).

⁴ Rom, Biblioteca Angelica Kodex 123, 1. Drittel 11. Jahrhundert, in PM I/18 (1969).

⁵ Das Versicularium des Codex 381 der Stiftsbibliothek St. Gallen, St. Ottilien 2000.

⁶ Verdun, Bibliothèque Municipale 759, Missale, in : Codices Gregoriani II, Verona 1994.

⁷ Ruth Steiner, Non-Psalms Verses for Introits and Communions. Recherches nouvelles sur les tropes liturgiques, ed. W. Arlt and G. Björkvall. Stockholm, 1993

Communiones	NT	GT
1 Amen dico vobis: Quidquid PL. Petite et accipietis / quærite et invenietis. (Lc 11,9). Amen dico. Gloria ... sæculorum. Et fiet vobis. (A 134)	Mc 11,24	368
4 Amen dico vobis: Quod uni Gloria ... sæculorum amen. Venite benedicti. (A 97 ^v)	Mt 25,40.34	79
1 Amen dico vobis: Quod vos PL. In regeneratione cum sederit Filius hominis / in sede maiestatis suæ. (Mt 19,28). Centu[plum]. Gloria ... sæculorum amen. Amen dico. (A 103) V. In regeneratione cum sederit Filius hominis / in sede maiestatis suæ. (Mt 19,28). Centuplum. (Y 205) (V. Sedebitis et vos super sedes duodecim / iudicantes duodecim tribus Israel). (Mt 19,28)	Mt 19,28.29	436
1 Beata viscera Gloria ... sæculorum amen. Æterni. (A 113)	Lc 11,27	423
1 Beati mundo corde Gloria ... sæculorum amen. Beati qui. (A 119)	Mt 5,8.9.10	514
3 Beatus servus PL. Beatus ille servus quem cum venerit Dominus eius / invenerit vigilantem. (Mt 24,46). Amen. Gloria ... sæculorum amen. (A 18 ^v) V. Ideo et vos estote parati / quia nescitis quando Filius hominis venturus est. (Mt 24,44). (An 37 ^v)	Mt 24,46,47	491
8 Christus resurgens Gloria ... sæculorem amen. Mors illi. (A 74) ADR. Propter quod Deus exaltavit illum / et dedit illi nomen quod est super omne nomen. (Phil 2,9). (SG 95) (V. Si autem mortui sumus cum Christo credimus / quia simul etiam vivemus cum Christo). (Rm 6,8) (V. Quod enim mortuus est peccato mortuus est semel / quod autem vivit vivit Deo). (Rm 6,10)	Rm 6,9	207
1 Data est mihi P. Ego autem vobiscum sum omnibus diebus / usque ad consummationem sæculi. (Mt 28,20b). Data est. Sæculorum amen. Euntes. (A 75) ADR. Ecce ego vobiscum sum / omnibus diebus usque ad consummationem sæculi. (SG 96) [V.] Accedens Iesus locutus est discipulis suis dicens. (Mt 28,18). (An 114) (V. Docentes eos servare omnia quæcumque mandavi vobis). (Mt 28,20)	Mt 28,18.19	213
8 Dicit Andreas Gloria ... sæculorum amen. (A 123) V. Erat autem Andreas unus ex duobus / qui audierant ab Iohanne et secuti fuerant Iesum. (Io 1,40). Dicit. (An 145 ^v)	Io 1,41.42	263
6 Dicit Dominus: Implete hydrias Sæculorum amen. (A 22 ^v) [V.] Et manifestavit gloriam suam [/] et crediderunt in eum discipuli eius. (Io 2,11). (An 44 ^v)	Io 2,7.8.9+10-11	263
8 Dico autem vobis Gloria ... sæculorum amen. (A 108) V. Dixit eis Iesus discipulis suis. (cf. Lc 12,1). (An 131 ^v)	Lc 12,4	470
5 Dico vobis: Gaudium (Congratulamini mihi / quia inveni ovem meam quæ perierat). (Lc 15,6) PL. Quam supra nonaginta novem iustis / qui non indigent pænitentia. (Lc 15,7). Sæculorum amen.	Lc 15,10	387

	(A 133 ^v)		
	P. Quam supra nonaginta novem iustis / qui non indigent pænitentia. Sæculorum amen. (Y 260)		
7	Domine, quinque talenta Gloria ... sæculorum amen. (A 23) V. Accedens qui quinque talenta acceperat / obtulit quinque talenta dicens. (Mt 15,20). Domine quinque. (An 45 ^v)	Mt 25,20.21	515
5	Domus mea PL. Domum tuam Domine decet sanctitudo / in longitudinem dierum. (Ps 93,5). PL. os. Petite et accipietis / quærite et invenietis. (Lc 11,9.10). Et pulsanti. Gloria ... sæculorum amen. In ea. (A 91 ^v)	Mt 21,13	402
8	Dum venerit Paraclitus PL. Si enim non abiero paraclitus non veniet ad vos / si autem abiero mittem eum ad vos. (Io 16,7) Dum venerit. Gloria ... sæculorum amen. Ille arguet. (A 78 ^v) V. Non enim loquetur a semetipso sed quæcumque audiet loquetur / et quæ ventura sunt annuntiabit vobis. (Io 16,13) Ille ar[guet]. (An 117 ^v) V. Nisi ego abiero [paracletus non veniet ad vos / si autem abiero mittam eum ad vos]. (H II/76)	Io 16,8	233
2	Ego sum pastor bonus PL. Bonus pastor animam suam / ponit pro ovibus suis. (Io 10,11). Ego sum. Gloria ... sæculorum amen. Et cognosco. (A 77) P. Sicut novit me Pater et ego agnosco Patrem [/] et animam meam pono pro ovibus meis. (Io 10,15). Ego sum. (An 116 ^v)	Io 10,14	224
8	Ego sum vitis vera Gloria ... sæculorum amen. Hic fert. (A 80 ^v) V. Manete in dilectione mea [/] sicut dilexi vos. (Io 15,9). Qui manet. (H II/59) V. Sicut dilexit me Pater / et ego dilexi vos. (Io 15,9). (LH 501)	Io 15,5	228
1	Ego vos elegi PL. Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine / et quod in aure auditis prædicate super tecta. (Mt 10,27). Ego vos. Gloria ... sæculorum amen. Ut eatis. (A 96 ^v) P. Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine / et quod in aure auditis prædicate super tecta quia: Ego vos. Sæculorum amen. Et fructus. (Y 190) (V. Ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo / det vobis). (Io 15,16)	Io 15,16	436
2	Exiit sermo PL. Dixit Dominus Jesus discipulis suis: / Sic eum volo manere donec veniam / quid ad te tu me sequere. (Io 21,23b). Et non dixit. Sæculorum amen. (A 17) V. Respondens Iesus dixit Petro. (vgl Io 21,22). Sed sic eum. (An 35 ^v)	Io 21,23	637
7	Factus est repente PL. Et apparuerunt illis. (Act 2,3). (Et repleti sunt). Gloria ... sæculorum amen. (A 93 ^v) V. Et apparuerunt illis. Sæculorum amen. (Y 184) V. Et apparuerunt illis dispertitæ linguæ tamquam ignis / seditque supra singulos eorum. (Act 2,3). Et repleti. (H II/76)	Act 2,2.4	256
7	Fidelis servus et prudens Memento Domine. (Ps 131,1). Gloria ... sæculorum amen. (A 29 ^v) (V. Beatus ille servus, quem cum venerit Dominus / invenerit ita facientem.) (Lc 12,43). (V. Vere dico vobis, / quia supra omnia quæ possidet constituet eum.) (Lc 12,44)	Lc 12,42	491

Communiones	NT	GT
1 Fili, quid fecisti PA. Dicite Deo quam terribilia. (Ps 66,3). Gloria ... sæculorum amen. Annesciebatis. (A 21) V. Et factum est postriduum invenerunt Iesum in templo sedentem / in medio doctorum audientem illos et interrogantem / et dixit mater eius ad illum. (Lc 2,46.48). Fili. (An 42 ^v)	Lc 2,48.49	51
8 Hoc corpus Gloria ... sæculorum amen. Hoc [facite]. (A 51 ^v) P. Dixit Dominus Iesus discipulis suis. Hoc corpus. (An 86)	1 Cor 11,24.25	170
6 Lutum fecit ex sputo Sæculorum amen. (A 49 ^v)	Io 9,6.11.38	111
7 Mirabantur omnes Gloria ... sæculorum amen. (A 25)	Lc 4,22	267
6 Mitte manum tuam, et cognosce PL. Quia vidisti me Thoma credisti / beati qui non viderunt et crediderunt. (Io 20,29). Mitte. Gloria ... sæculorum amen. Et noli. (A 76 ^v) V. Quia vidisti me Thomas credisti / beati qui non viderunt et crediderunt. (An 115 ^v)	Io 20,27	218
8 Modicum PL. Iterum autem videbo vos / et gaudebit cor vestrum. (Io 16,22). Modicum. Gloria ... sæculorum amen. Quia. (A 78) V. Iterum autem videbo vos / et gaudebit cor vestrum. (An 117) (V. Et gaudium vestrum nemo tollit a vobis). (Io 16,22)	Io 16,16	234
2 Multitudo languentium PL. Omnes qui habebant infirmos / ducebant illos ad Iesum et sanat eos. (Mt 4,24). Quia. Gloria ... sæculorum amen. (A 24)	Lc 6,17.18.19	471
8 Nemo te condemnavit Gloria ... sæculorum amen. Iam amplius. (A 47)	Io 8,10.11	124
5 Non vos relinquam orphanos P. Dixit Iesus discipulis suis. Non vos. Gloria ... sæculorum amen. Et gaudebit. (A 88 ^v) V. Pacem meam do vobis dicit Dominus / pacem relinquo nobis. (Io 14,27) (H II/76) (V. Adhuc modicum et mundus me iam non videt / vos autem videtis me quia ego vivo et vos vivetis.) (Io 14,19) (V. In illo die vos cognoscetis quia ego sum in Patre meo / et vos in me et ego in vobis). (Io 14,20)	Io 14,18	232
2 Omnes qui in Christo Gloria ... sæculorum amen. (A 75 ^v) V. Omnes enim vos filii Dei estis pro fidem / in Christo Iesu Domino nostro. (Gal 3,26). (An 115)	Gal 3,27	61
8 Oportet te Gloria ... sæculorum amen. (A 43 ^v)	Lc 15,32	95
5 Pacem meam Gloria ... sæculorum amen. (94 ^v) V. Non vos relinquam orphanos dicit Dominus veniam ad vos iterum. (Io 14,18). Pacem reliquam. (H II/71)	Io 14,27	228
1 Panis, quem ego dedero Gloria ... sæculorum amen. Panis. (A 38)	Io 6,32	322

- 6 Pascha nostrum 1 Cor 5,7.8 199
 PL. Hæc dies quam fecit Dominus / exultemus et lætemur in ea. (Ps 118,24). Pascha. Gloria ...
 sæculorum amen. Itaque. (A 72)
 ADR. Expurgate vetus fermentum / ut sitis nova consparsio sicut estis azimi. (1 Cor 5,7)
 ADR. Adducite vitulum saginatum / et occidite et manducemus et epulemur. (Lc 15,23)
 ADR. Comedite et bibite amici mei / inebriamini carissimi. (Ct 5,1)
 ADR. Quotiens calicem hunc bibetis / mortem Domini adnuntiabitis donec veniat. (1 Cor 11,26). (SG 93)
 [V.] Expurgate vetus fermentum ut sitis nova consparsio nova etenim. (1 Cor 5,7). Pascha. (Iv 74^v)
 V. Expurgate vetus fermentum / ut sitis nova consparsio sicut estis azimi. (1 Cor 5,7). Pascha nostrum.
 V. Adducite vitulum saginatum / et occidite et manducemus et epulemur. (Lc 15,23). Itaque epulemur.
 V. Comedite et bibite amici mei / inebriamini carissimi. (Ct 5,1). Alleluia. (Gr 756)
- 4 Pater, cum essem Io 17,12.13.15 243
 PL. Manifestavi nomen tuum hominibus / quos dedisti mihi de mundo. (Io 17,6). Sæculorum amen.
 Nunc autem. (A 90)
 V. Pater sancte serva eos in nomine tuo / quos dedisti mihi. (Io 17,11). Non rogo. (H II/71)
- 8 Pater, si non potest Mt 26,42 149
 PL. Progressus Dominus Iesus pusillum / procedit in faciem suam orans et dicens. (Mt 26,39). Pater.
 Gloria ... sæculorum amen. Hic calix. (A 58)
 V. Oravit Iesus ad Patrem dicens. Pater si. V. Non sicut ego volo sed sicut tu. (Mt 26,39). Fiat. (Y 124)
 V. Verumtamen non sicut ego volo / sed sicut tu vis. (Mt 26,39). Pater. (Bv 111)
 P. Cumque consumassent omnia quæ de eo scripta erant / accessit in de ascendit in monte oravit ad
 patrem dixit. (?) Pater si non.
 V. Tu autem Domine in æternum permanebis [/ solium tuum in generatione et generatione]. (Lam 5,19).
 (An 94^v)
- 1 Petite (cum alleluia) Lc 11,9.10; cf. Mt 7,7.8+10,1 314
 Gloria ... sæculorum amen. (A 88)
 V. Amen dico vobis siquidem petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis. (cf. Io 15,16). (An 120)
- 7 Populus acquisitionis 1 Petr 2,9 210
 PL. Vos autem genus electum / regale sacerdotum gens sancta. (1 Petr 2,9). Populus. Gloria ...
 sæculorum amen. Qui vos. (A 74^v; Na 67^v)
 V. Vos autem genus electum / regale sacerdotum sanctum. (An 113)
 (V. Qui aliquando non populus / nunc autem populus Dei). (1 Petr 2,10)
- 8 Primum quærite Mt 6,33 325
 Gloria ... sæculorum amen. Et omnia. (A 127^v)
 (V. Nolite ergo esse solliciti in crastinum / crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipse sufficit malitia
 sua). (Mt 6,34)
- 7 Qui biberit aquam (mel. alt.) Io 4,13.14 99
 Gloria ... sæculorum amen. Fiet in eo. (A 46^v)
 Omnis qui biberit aqua / hac sitiet iterum. (Io 4,13). (An 79)
- 6 Qui manducat Io 6,37 383
 Gloria ... sæculorum amen. Et ego. (A 43)
- 5 Qui mihi ministrat Io 12,26 484
 PL. Si quis mihi ministraverit. (Io 12,26). Qui mihi. Gloria ... sæculorum amen. Illic. (A 107^v)
 V. Si quis mihi ministraverit / honorificabit eum Pater meus. (An 130^v)

Communiones	NT	GT
1 Qui vult venire P. Qui enim voluerit animam suam salvam facere / perdet eam. (Mt 16,25). Gloria ... sæculorum amen. Et tollat. (A 25 ^v) (Qui autem perdiderit animam suam propter me / inveniet eam). (Mt 16,25)	Mt 16,24	484
1 Quicumque fecerit – (A 104)	Mt 12,50	515
5 Quinque prudentes virgines [V.] Moram autem faciente sponso [/] dormitaverunt omnes et dormierent. (Mt 25,5). (Iv 33 ^v) PL. Et quæ paratæ erant / intraverunt cum eo ad nuptias. (Mt 25,10). (A 24 ^v)	Mt 25,4.6	507
4 Quod dico vobis PL. Exsultate iusti. (Ps 33,1). Gloria ... sæculorum amen. Et quod. (A 112) V. Dixit Iesus discipulis suis. (An 136)	Mt 10,27	472
8 Responsum PL. Et venit in spiritu in templo. (Lc 2,27). Responsum. (A 28) V. Et venit in spiritu in templum. Sæculorum amen. (Y 50)	Lc 2,26	544
7 Si surrexistis (V. Mortui enim estis / et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo). (Col 3,3) PL. Cum enim Christus apparuerit vita vestra / tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria. (Col 3,4) Si consu[r]rexitis]. Sæculorum amen. (73 ^v) ADR. Cum Christus apparuerit vita vestra / tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria. (Col 3,4). (SG 94)	Col 3,1.2	205
7 Signa eos Gloria ... sæculorum amen. Dæmonia. (A 107)	Mc 16,17.18	437
8 Simile est regnum cælorum Gloria ... sæculorum amen. Dedit. (A 19) V. Dixit Iesus discipulis suis. (An 39)	Mt 13,45.46	519
6 Simon Ioannis (V. Dicit Iesus Simoni Petro iterum: / Simon Ioannis diliges me? Ait illi:) (Io 21,16) PL. Contristatus est Petrus quia dixit ei / tertio amas me et dicit ei. (Io 21,17). Domine. Gloria ... sæculorum amen. Quia. (A 102 ^v) V. Contristatus est Petrus quia dixit ei tertio amas me / et dicit ei. (Io 21,17). Domine. Sæculorum amen. (Y 204)	Io 21,15.17	574
8 Spiritus qui a Patre procedit Gloria ... sæculorum amen. (A 94)	Io 15,26;16,14;17,1.5	233
8 Spiritus Sanctus docebit vos Gloria ... sæculorum amen. (A 94)	Io 14,26	232
8 Spiritus ubi vult spirat Gloria ... sæculorum amen. (Alleluia). (A 94 ^v)	Io 3, 8	218
6 Surrexit Dominus PL. Cito euntes dicent discipulis / quia surrexit Dominus. (Lc 24,33.34). Et apparuit. Gloria ... sæculorum amen. Surrexit. (A 73) ADR. Surrexit Christus tertia die / et visus est Coephæ. (1 Cor 15,4-5) ADR. Deinde visus est Iacobo / deinde apostolis omnibus. (1 Cor 15,7). (SG 94)	Lc 24,34	202

Communiones	NT	GT
4 Tanto tempore Gloria ... sæculorum amen. Non credis. (A 80 ^v) V. Domine ostende nobis patrem. (Io 14,9). (H II/51)	Io 14,9	560
7 Tolle puerum PL. Vocavit angelus Domini in somnis Joseph / in Ægypto dicens. (Mt 2,19.20). Tolle. Gloria ... sæculorum amen. Defuncti. (A 19 ^v) V. Defuncto autem Herode / ecce apparuit angelus Domini in Ægypto dicens. (Mt 2,19.20). Tolle. (An 39 ^v)	Mt 2,20	51
6 Tu es Petrus Gloria ... sæculorum amen. (A 29 ^v) V. Et portæ inferi non prævalebunt adversus eam / et tibi dabo claves regni cælorum. (Mt 16,18.19) Tu es Petrus. (An 55)	Mt 16,1	550 557
2 Tu, puer PL. Ad dandam scientiam [salutis plebi eius / in remissionem peccatorum eorum]. (Lc 1,77). Tu puer. Gloria ... sæculorum amen. Parare. (A 99 ^v) V. Ad dandam scientiam. Sæculorum amen. (Y 199) [V.] Benedictus Dominus Deus Israhel / quia visitavit et fecit redemptionem plebi suæ. (Lc 1,68) ADR. Ad dandam scientiam salutis plebi eius / in remissionem peccatorum eorum. (Lc 1,77) ADR. Per viscera misericordiæ Dei nostri / in quibus visitavit nos oriens ex alto. (Lc 1,78) ADR. Illuminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent / ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. (Lc 1,79). (SG 112)	Lc 1,76	572
5 Ultimo festivitatis Gloria ... sæculorum amen. (A 92) P. Benedic anima. (Ps 103,1) V. Nondum spiritus eat / quia Iesus nondum erat glorificatus. (Io 7,39). V. Et insufflavit in eis / et dixit accipite spiritum sanctum. (?). Hoc autem. (An 128 ^v) V. Qui sitit veniat et bibat / et de ventre eius fluent aquæ vivæ. (Io 7,37.38). Hoc autem. (H II/76)	Io 7,37-39	251
8 Venite post me Gloria ... sæculorum amen. At illi. (A 122 ^v) [V.] Ambulans Iesus iuxta mare Galilææ / vidit duos fratres Petrum et Andream et vocavit eos. (Mt 4,18.21). Venite. (An 146)	Mt 4,19.20	267
1 Videns Dominus PL. Deus Deus meus respi[ce in me quare me derelinquisti / longe a salute mea verba] delictorum meorum. (Ps 22,2). Videns. Gloria ... sæculorum amen. Lazare veni. (A 50) (V. Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus / sed et nunc scio, quia quæcumque popos- ceris a Deo, dabit tibi Deus.) (Io 11,21.22) (V. Respondit Iesus: Ego sum resurrectio et vita, / qui credit in me, non morietur in æternum). (Io 11,25.26)	Io 11,33,35,43,44.39	124
8 Video cælos apertos PL. Positis autem genibus beatus Stephanus / orabat dicens. (Act 7,59). Domine. Gloria ... sæculorum amen. (A 16) V. Positis autem genibus. Sæculorum amen. (Y 23))	Act 7,56.59.60	635
4 Vidimus stellam P. Magi venerunt ab oriente / inquirentes faciem Domini et dicentes (Mt 2,1.2). Vidimus. Gloria ... sæculorum amen. Et venimus. (A 20; Iv 28) V. Magi veniunt ab orientem Hierosolimam quærentes et dicentes / ubi est qui natus est rex Iudæorum. (Mt 2,1.2). Vidimus. (An 41 ^v)	Mt 2,2	59

Communiones	NT	GT
2 Vos qui secuti ADR. In regeneratione eum sederit Filius hominis / in sede maiestatis suæ. (Mt 19,28). (SG 122) V. Cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suæ. (Mt 19,28). (An 141 ^v)	Mt 19,28	438
7 Vox in Rama PL. Iratus Herodes iussit occidere omnes pueros / qui erant in Bethleem Iudæ et in omnibus finibus eius. (cf. Mt 2,16). Vox in Rama. Gloria ... sæculorum amen. Rachel. (A 18) V. Tunc adimpletum est quod dictum est / per Hieremiam prophetam dicentem. (Mt 2,17). (An 36 ^v)	Mt 2,18	638

ANHANG I (Texte aus dem AT)

4	Benedicimus Deum PL. Benedicat nos Deus Deus noster / benedicat nos Deus. (Ps 66,7.8). Quia. Gloria ... sæculorum amen. Bene[dicimus]. (A 135 ^v) [V.] Benedicite omnia opera Domini Domino / laudate et superexaltate eum in sæcula. (Dn 3,57) ADR. Benedicite angeli Domini Domino / benedicite cæli Domini Domino. (Dn 3,58.59) ADR. Benedicite sacerdotes Domini Domino, / benedicite servi Domini Domino. (Dn 3,84.85). (SG 125)	Tob 12,6	376
3	Benedicite omnes angeli PL. Benedicite omnes virtutes Domini Domino benedicite angeli Domini Domino (Dn 3,61.58). Hymnum. Gloria ... sæculorum amen. [Benedicite]. (A 118) P. Benedicite omnia opera [Domini Domino laudate et superexaltate eum in sæcula]. (Dn 3,57) (An 140v) [V.] Benedicite omnia opera Domini Domino. / Laudate et superexaltate eum in sæcula. (Dn 3,57) ADR. Benedicite aquæ omnes quæ super cælos sunt Domino / benedicite omnes virtutes Domini Domino. (Dn 3,60.61). (SG 121)	Dan 3,58	610
8	Comedite pingua Gloria ... sæculorum amen. Sanctus enim. (A 130)	2 Esdr 8,10	268
7	Dicite: Pusillanimes PL. Benedixisti tibi Domine terram tuam / avertisti captivitatem Iacob. (Ps 85,2). Dicite. Gloria ... sæculorum amen. Et salva[bit nos]. (A 8) P. Confortate manus [dissolutas / et genua debilia roborate]. (Is 35,3). Sæculorum amen. (Y 7)	Is 35,4	23
6	Ecce Dominus veniet PL. Et exhibunt [aquæ vivæ] de Hierusalem / et regnabit Dominus in æternum. (Zach 14,8.9). Ecce Dominus. Gloria ... sæculorum amen. Et erit. (A 9 ^v) V. Et exhibunt. Sæculorum amen. (Y 9) (V. In die illa erit Dominus unus / et erit nomen eius unum). (Zach 14,9)	Cf. Zach 14,5.7	26
1	Ecce virgo concipiet PL. Butirum et mel comedet / ut sciat reprobare malum et eligere bonum. (Is 7,15). Ecce virgo. Gloria ... sæculorum amen. Et vocabitur. (A 8 ^v) V. Butirum et mel comedet. Sæculorum amen. (Y 9)	Is 7,14	37
1	Et si coram hominibus Gloria ... sæculorum amen. Et sicut. (A 100)	Sap 3,4.6	470
4	Exsulta, filia Sion Gloria ... sæculorum amen. Ecce rex. (A 13)	Zach 9,9	47
6	Honora Dominum Gloria ... sæculorum amen. Ut implea[ntur]. (A 128)	Prov 3,9.10	314
2	Ierusalem surge PL. Leva in circuitu oculos tuos / et vide et contemplare (Is 60,4). Ierusalem. Gloria ... sæculorum amen. Iucundi[tatem]. (A 7) V. Leva in circuitu oculos tuos et vide. (Y 5) (V. Vide collectos filios tuos / ab oriente sole usque ad occidentem in verbo Sancti). (Bar 5,5)	Bar 5,5; 4,36	20

Communiones	AT	GT
3 Iustorum animæ P. Exultate iusti [in Domino / rectos decet collaudatio]. (Ps 33,1). Iustorum. Gloria ... sæculorum amen. (A 81)	Sap 3,1.2.3	470
8 Lux æterna PL. Requiem æternam dona eis Domine / et lux perpetua luceat eis. (IV Esdr 2,34). Cum sanctis. (A 136 ^v) V. Requiem æternam ... luceat eis Domine. (Y 236)	IV Esdr 2,35	676
8 Mense septimo Gloria ... sæculorum amen. (A 131)	Levit 23,41.43	274
5 Panem de cælo Gloria ... sæculorum amen. Et omnem. (A 128 ^v)	Sap 16,20	319
1 Revelabitur PL. Iubilate Deo omnis terra / cantate et exsultate et psallite. (Ps 66,1). Revelabi[tur]. Gloria ... sæculorum amen. Salutare. (A 11 ^v)	Is 40,5	40

ANHANG II (INTROITEN)

8	Ad te levavi P. Vias tuas Domine. (Ps 24,4). Ad te le[vavi]. P. Qui non vis mortem peccatoris sed vitam semper inquiris / exaudi precem meam quia. (?). Ad te leva[vi]. V. Scimus quia non reliquid eum pater / quia voce clamavit et dixit. (?). Ad te leva[vi]. (An 18)	Ps 24,1-3	15
1	Da pacem, Domine [PL.] Dilexi quoniam. (Ps 116,1). Gloria ... sæculorum amen. (A 131)	Sir 36,18	336
1	De ventre matris meæ PL. Bonum [est] confiteri Domino (Ps 91,2). PL. Audite insulæ et attendite populi de longe / Dominus ab utero vocavit me. (Is 49,1). Gloria ... sæculorum amen. (A 98 ^v) P. Audite insulæ et attendite populi de longe / Dominus ab utero vocavit me. Sæculorum amen. (Y 196)	Is 49,1.2	570
4	Dicit Dominus Petro [V.] Simon Ioannis diligis me plus his [/] tu scis Domine quia amo te. (Io 21,15). (Na 91). [V.] Ego pro te rogavi Petre ut non deficiat fides tua [/] et tu aliquando conversus confirma fratres tuos. (Lc 22,32). (Br 28)	Io 21,18,19	573
8	Domine, ne longe facias P. Deus, Deus meus, respice. (Ps 21,2). Domine. V. Sciens autem Iesus omnia quæ ventura erant super eum / et cum cepisset orare dixit ad Patrem. (Io 18,4). (An 93)	Ps 21,20.22	132
2	Dominus dixit ad me P. Quare fremuerunt gentes. (Ps 2,1) V. Cum dilexisset me pater meus ego ero filio eius / ut et vos credatis quod dico quia. (?). (An 27 ^v)	Ps 2,7	41
1	Dominus secus mare P. Cæli enarrant gloriam Dei / et opera manuum eius annuntiat firmamentum. (Ps 18,2) V. At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. (Mt 4,20). (An 145)	Mt 4,18.19	264
8	Dum medium silentium P. Dominus regnavit decorem. (Ps 92,1). V. Ut scirent filii tui quos dilexisti Domine / quoniam non nati vitatis fructus pascuntur homines sed sermo tuus eos confirmat. (?) Dum me[dium]. (An 39)	Sap 18,14-15	53
2	Ecce advenit P. Deus, iudicium tuum. (Ps 71,1). V. Occurrite illi omnes desiderantes eum / quia redemptor noster missus ad Patre de cælis ad redimendum nos. (?) Ecce ad[venit]. (An 40)	Cf. Mal 3,1; 1 Chron 19,12	56
1	Gaudeamus ... Agathæ P. Eructavit. (Ps 44,2) V. Immaculatus Dominus immaculata sibi famulam / hoc fragilitatis corpore præpositum misericorditer consecravit. (?). Gaudeam[us]. (An 52 ^v)		545
1	Gaudete in Domino PL. Benedixisti Domine. (Ps 85,2). PL. Et pax Dei quæ exsuperat omnem sensum / custodiat corda vestra et intelligentias vestras. (Phil 4,7). Gloria ... sæculorum amen. (A 7 ^v) P. Et pax Dei. P. Benedixisti. Sæculorum amen. (Y 6) V. Et pax Dei quæ exsuperat omnem sensum / custodiat corda vestra et intelligentias vestras. V. Lætentur angelica turba cælorum / simulque ecclesiæ chorus et omnis turba populorum pariter. (cf. „Exultet“). Gaudete. (An 21)	Phil 4,4.5	21

Introitus	AT/NT	GT
6 Hodie scietis P. Domini est terra. (Ps 23,1). P. Dixeruntque Moyses et Aaron / ad omnes filios Israhel. (Ex 16,6). Gloria ... sæculorum amen. (A 11) V. Omnibus desiderantibus Christum videre / ego prophetam pala[m] dico. (?) Hodie. (An 26v)	Ex 16,6,7; Is 35,4	38
6 In medio Ecclesiæ P. Bonum est confiteri Domino. (Ps 92,1) V. Iucunditate et exultatione / thesaurizabit super eum. (Sir 15,6). (An 34 ^v ; Na 11) [V.] Iucunditate et exultatione thesaurizabit super eum [/] et nomine æterno hereditabit illum Dominus Deus noster. (Sir 15,6). (Br 4 ^v)	Sir 15,5	493
3 In nomine Domini V. Propter quod et Deus illum exaltavit [/] et donavit illi nomen quod est super omne nomen. (Phil 2,9). (Iv 64)	Phil 2,10,8,11	155
4 In voluntate tua V. Et nunc Domine rex regum Deus Abraham miserere populo tuo [/]quia volunt nos inimici nostri perdere et hereditatem tuam delere. (Esth. 13,15). (Iv 137)	Esth 13,9.10.11	346
8 Lux fulgebit P. Dominus regnavit decorem. (Ps 92,1). V. Ante sæcula natus Deo / et usque in futurum eius regnum non erit finis. (Is 9,7?). Lux ful[gebit]. (An 28 ^v) [V.] Habitantibus in regione umbræ mortis [/]lux orta est ei. (Is 9,2b). (Br 3 ^v) [V.] Populus qui ambulat in tenebris [/] lucem vidit magnam. (Is 9,2a). (Na 8)	Cf. Is 9.2.6; Lc 1,33	44
3 Nunc scio vere PL. Domine probasti me. (Ps 139,1). PL. Et exeuntes processerunt vicum unum / et continuo discessit angelus ab eo / et Petrus ad se reversus dixit. (Act 12,10.11). Nunc scio. Gloria ... sæculorum amen. (A 101 ^v) P. Domine probasti. Sæculorum amen. V. Et Petrus ad se reversus dixit. [A]men. (Act 12,11). (Y 202)	Act 12,11	575
4 Omnis terra P. Iubilare Deo omnis terra. (Ps 65,1.2). [P.] Dicite Deo. (Ps 65,3). V. Tibi sit laus Deus noster quia tu creasti omnes genu / et tibi confitebitur omnis lingua. (Phil 2,10.11). Et omnis [terra]. (An 44)	Ps 65, 4	260
6 Os iusti P. Noli æmulari in malignantibus. (Ps 36,1). V. Certamen magnum certavit usque ad mortem / et inter iustos deputati sunt et fideles recordant dicentes. (?). Os iusti. (An 43-43 ^v)	Ps 36,30.31	494
7 Populus Sion PL. Qui regis Israhel. (Ps 80,2). PL. Annuntiate et auditum facite / loquimini et clamate fortiter. (Is 30). (A 6) V. Consolamini consolamini populus meus / dicit Deus vester. (Is 40,1). (An 19)	Is 30,19.30	18
4 Prope es tu Domine P. Beati immaculati. (Ps 118,1). V. Bene est prophetatum nostrum desideratum / et nos fortiter gaudendo dicamus. (?). Prope. (An 22 ^v)	Cf. Ps 118,151-152	24
7 Puer natus est P. Cantate Domino canticum novum / quia mirabilia fecit. (Ps 98,1). P. Multiplicabitur eius imperium / et pacis non erit finis (Is 9,7). Gloria ... sæculorum amen. (A 13 ^v) V. Multiplicabitur eius imperium / et pacis non erit finis. (An 31; Br 4)	Is 9,6	47

Introitus	AT/NT	GT
5 Quasi modo PL. Exsultate Deo adiutori nostro (Ps 81,2). P. Vos autem populus acquisitionis / annuntiate virtutes eius. (1 Petr 2,9). Sæculorum amen. (A 76) V. Vos autem genus electum / regale sacerdotium populus acquisitionis. (1 Petr 2,9). Quasimodo. (An 115 ^v ; Br 23 ^v) [V.] Deponentes igitur omnem malitiam et omnem dolum et simulationes et invidias et omnes detractiones. (1 Petr 2,1). (Na 69 ^v)	1 Petr 2,2	216
6 Requiem æternam P. Te decet hymnus. (Ps 64,2). V. Et sicut in Adam omnes moriunt[ur / ita et in Christo omnes vivificabuntur]. (1 Kor 15,22). (An 149 ^v)	IV Esdr 2,34,35	669
1 Rorate cæli V. Et iustitia [oriatur simul / ego Dominus creavi eum]. (Is 45,8). (Y 8) V. Cæli lætentur et arva uberrima sive / et omnis lingua fortiter clamat et dicat. (?) Rorate. (An 22)	Is 45,8	34
2 Salve sancta Parens P. Eructavit cor meum. (Ps 44,1) PL. Virgo dei genitrix quem totus non capit orbis / in tua se clausit viscera factus homo. (Hymnus der Matutin). (A 112 ^v). V. Sit tibi laus o sacra virgo quia ex te processit rex polorum / qui est benedictus in sæcula sæculorum. (?). (An 136). P. Sentiant omnes tuum iuvamen / quicumque celebrant commemorationem. (Breviergebet). (V 250)	Sedulius	403
1 Scio cui credidi V. De reliquo reposita est mihi corona iustitiæ / quam reddet mihi Dominus. [V.] In illum [diem iustus iudex non solum autem mihi / sed et his qui diligunt adventum eius]. (2 Tim 4,8). Sæculorum amen. (Y 204; Br 28; Iv 104; Na 93 ^v)	2 Tim 1,12	535
8 Spiritus Domini V. Candor est enim lucis æternæ / [et speculum sine macula]. (Sap 7,26). (An 230) [V.] Quoniam renum illius testis est Deus [/] et cordis eius scrutator est verus et linguæ illius auditor. (Sap 1,6). (Br 26)	Sap 1,7	252
1 Statuit ei Dominus P. Misericordias tuas Domine. (Ps 88,2). Statuit. V. O quam beatum virum et firmum fidelem / quia propterea dignitate fugiens et ad celestia regna provenit. (?). Statuit. (An 45)	Sir 45,30	445
1 Suscepimus, Deus P. Magnus Dominus et laudabilis. (Ps 47,2). V. Secundum promissa tua illuxit gratia tua / quia hodie cum gloria tua. (?). Suscepimus. (An 51 ^v)	Ps 47,10.11	300
2 Terribilis est P. Dominus regnavit decorem indut[us est]. (Ps 93,1). Vidit Iacob scalam sumitus eius cælos tangebatur / et descendentes angelos et dixit. (cf. Gen 28,12). Gloria ... sæculorum amen. (A 90) [V.] Vidit Iacob in somnis scalam erectam [/] et angelos ascendentes et descendentes et ait. (Gen 28,12). (Na 82)	Gen 28,17.22	397
2 Veni et ostende nobis P. Qui regis Israhel. (Ps 79,2) V. Quousque exspectamus veniet imple desiderium nostrum / quia puro corde desideramus et pia voce clamamus. (?). Veni et [ostende]. (An 23 ^v)	Ps 79,4	27
7 Venite, benedicti PL. Cantate Domino ... omnis terra. (Ps 95,1). PL. Esurivi enim et dedistis mihi manducare / sitivi et dedistis mihi potum. (Mt 25,35). Gloria ... sæculorum amen. (A 73 ^v , Na 66 ^v)	Mt 25,34	205

Introitus	AT/NT	GT
8 Victricem manum V. Tulerunt spolia impiorum [/] et decantaverunt Domine nomen sanctum tuum et. (Sap 10,19-20). Victricem. (Na 67 ^v)	Sap 10,20.21	208
7 Viri Galilæi PL. Omnes gentes. (Ps 47,2). PL. Cumque intuerentur in cælum eunte illo / ecce duo viri adstiterunt iuxta illos in vestibus albis. (Act 1,10). Gloria ... sæculorum amen. (A 89) V. Cumque intuerentur. Sæculorum amen. (Y 179) V. Cumque intuerentur in cælum euntem illum / ecce duo viri adstiterunt iuxta illos in vestibus albis qui et dixerunt. Viri Ga[lilæi]. (An 126)	Act 1,11	235
3 Vocem iucunditatis P. Iubilare Deo omnis terra psalmum. (Ps 65,1.2) V. Laudate cæli et exultet terra / iubilate montes laude. (Is 49,13). Vocem [iucunditatis]. (An 118)	Cf. Is 48,20	229